

Sygn. akt II KO 112/22

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **A. B.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 26 stycznia 2023 r.,

osobistego wniosku skazanego o wznowienie postępowania w sprawie zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2020 r., sygn. akt II AKa 349/19, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 19 czerwca 2019 r., sygn. akt V K 1/14, na podstawie art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

odmówić przyjęcia wniosku A. B. o wznowienie postępowania wobec jego oczywistej bezzasadności.

UZASADNIENIE

Skazany A. B. pismem z dnia 20 maja 2022 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) wystąpił o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2020 r., sygn. akt II AKa 349/19, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 19 czerwca 2019 r., sygn. akt V K 1/14. Skazany podstaw wznowienia postępowania upatruje w ujawnieniu się nowych dowodów, które jak twierdzi „nie były znane sądom obu instancji”, wskazujących na to, że sądy obu

instancji błędnie przyjęły okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary (*vide* art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k.). Ponadto, skazany zarzuca błędną kwalifikację prawną przyjętą przez sądy obu instancji w odniesieniu do niektórych z przypisanych mu czynów, sprzeczność ustaleń faktycznych oraz powzięcie wadliwych ustaleń co do uprzedniej karalności skazanego.

Przedmiotowy wniosek został zarejestrowany w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt II KO 75/22, a postanowieniem tut. Sądu z dnia 13 września 2022 r. odmówiono jego przyjęcia wobec oczywistej bezzasadności. Od powyższego orzeczenia A. B. wywiódł zażalenie.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. akt II KZ 39/22 uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę wniosku skazanego o wznowienie postępowania przekazał Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania. Jak wynika z uzasadnienia rzeczzonego orzeczenia, motywem do powzięcia przedmiotowego rozstrzygnięcia przez skład orzekający było zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci nienależytej obsady sądu (*vide* art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.). Po uchyleniu poprzedniego orzeczenia, sprawę zarejestrowano pod sygn. akt II KO112/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należało odmówić przyjęcia wniosku skazanego A. B. o wznowienie postępowania jako oczywiście bezzasadnego.

Na wstępie należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie podziela stanowiska zaprezentowanego w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. akt II KZ 39/22, zgodnie z którym udział w składzie sądu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W szczególności nie sposób zaakceptować stanowiska kwestionującego obowiązywanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, który orzekł, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) jest niezgodna z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.). Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji), co oznacza, że wskazana uchwała przestała obowiązywać i utraciła walor normatywny, a co za tym idzie nie wiąże również sędziów Sądu Najwyższego (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 13 lipca 2020 r., sygn. akt III CSK 581/19, LEX nr 3046023; postanowienie SN z dnia 12 lutego 2021 r., sygn. akt II KK 385/20, LEX nr 3358828; postanowienie SN z dnia 18 lutego 2021 r., sygn. akt V KK 506/20, LEX nr 3224228; postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2021 r., I NZP 1/21, LEX nr 3159005; postanowienie SN z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21, LEX nr 3227241; postanowienie SN z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21, LEX nr 3251718; postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2021 r., sygn. akt II KZ 46/21, LEX nr 3272188; postanowienie SN z dnia 5 stycznia 2022 r., sygn. akt IV KK 590/21, Legalis nr 2691824; postanowienie SN z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt III CZP 88/22, Legalis nr 2821564; postanowienie SN z dnia 3 listopada 2022 r., V KK 660/21, Supremus; postanowienie SN z dnia 30 listopada 2022 r., II KK 468/21, Supremus). Próba podważania wskazanego wyroku wiązałaby się w istocie z kwestionowaniem obowiązującego porządku konstytucyjnego. Oczywiście argumenty wskazane w nieobowiązującej już uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. mogą być brane pod uwagę przy rozstrzyganiu innych spraw, co zresztą ma miejsce, jednak nie zmienia to faktu, iż nie ma ona charakteru wiążącego inne składy Sądu Najwyższego. Również żadnej z uchwał Sądu Najwyższego wydanych w późniejszym okresie nie nadano mocy zasady prawnej, w szczególności dotyczy to uchwały I KZP 2/22 z dnia 2 czerwca 2022 r. (OSNK 2022, nr 6, poz. 22), co rodziłoby skutki wskazane w art. 88 § 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 z późn. zm.).

W tej sytuacji dopuszczalne jest stanowisko, które w pełni podziela Sąd Najwyższy orzekający w niniejszym składzie, że potencjalne naruszenie standardu rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd w konkretnej sprawie winno być rozpatrywane w kategoriach innego rażącego naruszenia prawa (względna przyczyna odwoławcza), co zostało szczegółowo uzasadnione w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt V KK 660/21 oraz z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt II KK 468/21. Argumentów tych nie ma potrzeby powtarzać z uwagi na drugorzędne znaczenie z punktu widzenia meritum sprawy i wystarczającym będzie odesłanie do wskazanych judykatów. W zaistniałej sytuacji Sąd Najwyższy nie widzi przeszkód do rozpoznania wniosku skazanego o wznowienie postępowania.

Przechodząc do meritum godzi się przypomnieć, że zgodnie z art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. sąd odmawia przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania nierespektującego obowiązującego w postępowaniu wznowieniowym rygoru przymusu adwokacko-radcowskiego (bez wzywania do uzupełnienia tego braku) w sytuacji, gdy „z treści wniosku wynika jego oczywista bezzasadność”. Użyty przez ustawodawcę zwrot „odmawia” oznacza, że Sąd Najwyższy jest zobligowany do przeprowadzenia takiej kontroli osobistego wniosku strony, który wbrew art. 545 § 2 k.p.k. nie został sporządzony i podpisany przez profesjonalnego przedstawiciela procesowego, pod kątem okoliczności, na których go oparto. Zaznaczyć bowiem trzeba, że wniosek o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego podstawy zostały ustawowo skatalogowane (art. 540 k.p.k., 540a k.p.k., 540b k.p.k.) i nie każde, nawet zaistniałe w rzeczywistości, uchybienie procesowe będzie się w nie wpisywało. W orzecznictwie wskazuje się, że „oczywista bezzasadność”, o której mowa w art. 545 § 3 k.p.k. powinna być rozumiana podobnie jak na gruncie przepisu art. 535 § 3 k.p.k., a zatem „bezzasadność oczywista to taka, która nie wymaga szczególnego badania, jest widoczna na pierwszy rzut oka, niewątpliwa i wniosek obiektywnie nie może doprowadzić do wzruszenia orzeczenia” (postanowienie SN z dnia 25 września 2015 r., II KO 49/15, OSNKW 2016, nr 1, poz. 5).

Podstawa wznowienia postępowania z art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k., na którą powołuje się skazany obejmuje sytuacje, w których po wydaniu prawomocnego

orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na skazanie za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo wymierzenie zbyt surowej kary z powodu nieuwzględnienia okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego jej złagodzenia albo też błędne przyjęcie okoliczności wpływających na nadzwyczajne obostrzenie kary (por. postanowienie SN z dnia 23 września 2020 r., V KO 67/20, LEX nr 3277189). Podstawa do wznowienia określona w treści art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. nie może służyć poszukiwaniu dowodów w celu weryfikacji hipotez opartych na odmiennej ocenie przeprowadzonych w sprawie dowodów i poczynionych na ich podstawie faktów, ale ma wskazywać, na nowe fakty lub dowody, nie znane przedtem sądowi, które wskazują z dużym prawdopodobieństwem, że podstawa faktyczna lub prawna skazania jest obarczona poważnym błędem (postanowienie SN z dnia 22 marca 2011 r., II KO 67/10, LEX nr 785666). Ponadto, należy zaaprobować poglądy przedstawicieli doktryny, którzy słusznie wskazują, że prawdopodobieństwo obarczenia wyroku błędem powinno wynikać z nowych faktów lub dowodów ujawnionych po zakończeniu procesu, które nie były znane sądowi zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji w chwili orzekania, lecz także stronom. Ciężar wykazania tej okoliczności spoczywa na wnioskodawcy, wobec czego to strona zgłaszająca jako nowy fakt lub dowód musi wykazać, że również jej nie był on wcześniej znany (A. Sakowicz [red.], *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*. Wyd. 10, Warszawa 2023, Legalis online). Tego zaś skazany nie uczynił. Co więcej, już pobieżna analiza akt sprawy wskazuje, że część z powołanych dowodów nie tylko była mu znana, lecz dokumenty te przedkładano także na rozprawie, co dotyczy choćby dowodu powoływanego przez skazanego w pkt 8 wniosku (*vide* k. 5222-5223).

Niemniej jednak wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, przedstawione przez niego okoliczności i dokumenty w żadnej mierze nie uprawdopodobniają tezy, że został on skazany za przestępstwa zagrożone karą surowszą, a więc, że czyny zakwalifikowano z przepisu przewidującego surowszą karę niż normy, które rzeczywiście naruszył, względnie nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary lub błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne jej obostrzenie. Przypomnieć należy, że A. B. został uznany za winnego czterech przestępstw kwalifikowanych z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 §

1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za każde z nich został skazany na podstawie art. 294 § 1 w zw. z art. 11 § 3 na jednostkową karę 2 lat pozbawienia wolności. Nadto, został uznany za winnego przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu został skazany na karę pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy. Na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. oraz art. 86 k.k. wymierzone A. B. kary pozbawienia wolności zostały połączone, w następstwie czego skazanemu wymierzono karę łączną 6 lat pozbawienia wolności.

Skazany nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących na przyjęcie wobec niego surowszej kwalifikacji prawnej przypisanych czynów. Co więcej, istotna część wniosku zawiera polemikę z ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez sądy obu instancji oraz podnosi obrazę przepisów procedury karnej co w świetle procedury wznowieniowej pozostaje bez znaczenia, albowiem w postępowaniu wznowieniowym nie dokonuje się kontroli poprawności przeprowadzonego postępowania sądowego pod kątem wystąpienia innych rażących naruszeń przepisów prawa, tak jak ma to miejsce chociażby w postępowaniu kasacyjnym.

Z kontekstu uzasadnienia wniosku wynika także, że A. B. mylnie interpretuje pojęcie instytucji nadzwyczajnego obostrzenia kary, które wiąże z niezastosowaniem przez Sądy obu instancji kwalifikacji prawnej opartej na art. 91 § 1 k.k. W tym kontekście zauważyć należy, że art. 91 § 1 k.k. jest właśnie jednym z przepisów zobowiązujących do nadzwyczajnego obostrzenia kary, albowiem nakazuje orzeczenie kary za pozostające w ciągu przestępstwa w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę. Takiego obostrzenia nie przewidywały natomiast obowiązujące w chwili orzekania przez Sądy obu instancji przepisy dotyczące przestępstwa ciągłego, o którym mowa w art. 12 k.k. Skoro zatem przepis art. 91 § 1 k.k. nie mógł stanowić podstawy do nadzwyczajnego złagodzenia kary, to jego niezastosowanie nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania z art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. Zresztą powoływane przez skazanego uchybienie, było już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który oceniał kasację obrońcy ww. zawierającą m.in. zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, tj. właśnie niezastosowania art. 91 § 1 k.k., gdyż w

ocenie kasatora czynny zarzucone skazanemu winny zostać uznane za ciąg przestępstw, a nie czyn ciągły z art. 12 k.k. Rzeczona kasacja postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2021 r., sygn. II KK 35/21 została oddalona jako oczywiście bezzasadna, co potwierdza prawidłowość rozstrzygnięć zapadłych przed sądami powszechnymi.

Wobec skazanego nie stosowano także instytucji nadzwyczajnego obostrzenia kary. Za takowe nie można uznać wymierzenia kar jednostkowych na podstawie art. 294 § 1 k.k. Przepis ten jedynie modyfikuje znamiona wymienionych w nim przestępstw m.in. z uwagi na ich popełnienie w stosunku do mienia znacznej wartości. Tymczasem nadzwyczajne obostrzenie kary polega na wymierzeniu sprawcy kary surowszej, niż wskazywałoby na to ustawowe zagrożenie związane z przypisanym mu przestępstwem (art. 57a § 1 k.k., art. 57b k.k., art. 64 § 2 k.k. i in.).

Reasumując, wskazane okoliczności i dowody nie mogą stanowić podstawy wznowienia zakończonego wobec skazanego postępowania w oparciu o przesłankę z art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. Nie mieszczą się one również w katalogu pozostałych podstaw wznowienia określonych w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. czy też w art. 540b k.p.k. Skoro zatem kontrola wniosku A. B. wykazała, że zarówno nie został on oparty na podstawach do wznowienia postępowania, jak również nie wskazał czy chociażby nie zasygnalizował okoliczności uzasadniających wznowienie w tej sprawie, to należało potraktować wniosek skazanego jako oczywiście bezzasadny, co implikowało odmowę jego przyjęcia w trybie art. 545 § 3 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze postanowiono jak w części dyspozytywnej.